

ըին հարաւային մասն գաշտային, որ է Աղսու, Գիւք, Գեօքչայ գիւղերիցն սկսած: Ի հարկ է լեռնային կողմանց օդ ու ջուրը լաւ կը լինի, իսկ դաշտային կողմանցն՝ երկրային բերքն ու բարիքն:

Դաշտի գիւղերումն գտնուում են ամեն տեսակ ծառապրտուղներ, ինչպէս Արարատեան դաշտումն. նոյնպէս և երկրային բերք և բոյսք: Միայն այս երկիրը տալիս է բաւական մետաքս (ապրիշում) և նաւթ, որ Արարատեան երկիրը չունի. բայց նաւթի փոխանակ ունի Արարատեան նահանգը լաւ աղահանքեր, գօր. Կողբայ, Կաղզվանայ, և Նախիջեւանայ, նոյնպէս ունի և ամեն տեսա մետաղաց հանքեր, գօր. ոսկի, արծաթ, պղինձ, երկաթ եւայլն: Զիրուանի լեռնագաւառի հայ գիւղօրայքը հաբուստ են այգիներով՝ որ անջուր են աճում, և սլատուական գինի են տալի աշխատաւորաց, և անուանի են գինին Մատրասայ, Քարքանջ և Սաղիան գիւղօրէիցն, որ մինչեւ Ռուսստտանի տօնավաճառներն են տանում: Այս լեռնագաւառի միջովն են անցնում Աղսու, Գիւղիման (Գարթման) և Գեօքչայ (Կոկիսոն) գետերն և գնում տարածւում են դաշտի գիւղօրայքը մինչեւ Կուր գետը:

Այս Զիրուանի երկրի մէջ են Աղուանից հին հին քաղաքներն. Պարտայ՝ Կուր գետի աջակողմեան եզերքին, Գեշտասփ, Կասպից ծովեզերքին Սալիանի մօտերին հիմնուած Պարսից Դարեն թագաւորի հայր Վշտասպից՝ հռչակաւոր Պերսէպօլիս քաղաքի շինողից: Զիրուան՝ Աղսու գետի և գիւղի մօտերին, Ջիւանշիրապատ՝ Վանքաշէն և Ամրվան գիւղերի հանդէպ Գեօքչայ գետի եզերքումն՝ լեռների ստորոտի տափաւրակումն Ջիւանշիր իշխանի հիմնածն:

Կայ և Զաքի կամ Նուխի քաղաքի մօտ Զօրղաթ անունով հայի գիւղ, որ Նուխուց 18 վերստ հեռու հին քաղաքատեղի է, որոյ աւերակաց վրայ գիւղ 100 տուն հայոց, ուր կայ և հին վանք, մի մատուռ և մի եկեղեցի և ընդարձակ գերեզմանատուն հին հին գրուածքով:

Զողա կամ ձօրա՝ որոյ անունովն և մեծ գուռն է յիշուում, այն է Դարբանդ, այժմեան Զուրան է կամ Թամիր Խան-Ղուրայ: